

“Allah'ın isim ve sıfatları”, denince ne anlamak gerekiyor; isim nedir, sıfat nedir?

Cenâb-ı Hakk'ın **ayni, gayri, ne aynî ne de gayri** olmak üzere üç çeşit sıfatı vardır.

Aynî sıfatlar, Allah'ın *tenzihi* ve *selbi* sıfatlarına denir. Bunlar **Vücûd, Kıdem, Beka, Muhâlefetün lil-havâdis, Kıyâm Bi-nefsihî, Vahdâniyetdir**. Bu sıfatlar Allah hakkında câiz olmayan mâna ve halleri bertaraf etmek için tedbir amaçlı konulmuş vasıflardır. Bu tenzihi sıfatlar iş ve icraat yapmazlar, onun için Allah'ın Zât-ı Akdes'inin aynı kabul edilmişlerdir. Yani bu sıfatlar Allah'ın Zâtının aynısıdır, başka bir mâna ve gayrılık ifâde etmezler.

Mesela; **Vücûd** sıfatı Allah'ın Zâtının varlığını ifâde eden bir sıfattır. Zıt mana olan ademi, yani yokluğu bertaraf eder. **Kıdem**, başlangıçtan münezze olmasını gösterir. **Bekâ** ise, sonu olmamayı ifâde eder. Bu sıfatlar mevcut ve fâil değillerdir; bir kudret, bir irâde gibi varlıkları ve tasarrufları yoktur.

Gayri isim ve sıfatlar, Allah'ın fiili olan sıfatlarına denir. Bu fiili sıfatların ise miktarı ve sınırı yoktur.

Bu fiili sıfatların çokluğu ise, Allah'ın **kudret sıfatının** muhtelif mevcudattaki muhtelif tecelliyatından ibarettir. Mesela; Allah'ın kudret sıfatı bir çekirdeğin açılmasında tecelli ederken **Fettâh** nâmını alıyor, bir canlının ölümünde **Mûmit** ismini alıyor, bir hayat bahşederken **Muhyî** ismini alıyor, canlılara rızık verirken **Rezzâk** nâmını alıyor ve hâkeza.

Ne aynî, ne de gayri olan sıfatlar ise, Allah'ın Zâtî ve Sübûti olan sıfatlarına denir. Bunlar **Hayât, İlim, İrâde, Kudret, Tekvin, Sem, Basar ve Kelâm**'dır. Bu sıfatlar kâinatta iş ve icraat gören ve tasarruf ve tecellileri olan hakîki ve etken sıfatlardır. Bu sıfatlar selbi ve gayri sıfatlar gibi mâneviye ve tenzihi sıfatlar değildirler. Allah'ın Zâtından başka mâna ve esasları olan, ama ondan da müstakîl ve bağımsız olmayan sıfatlardır. Onun için ne aynî, ne gayrî mânasını ifâde eden Allah'ın Zât-ı Akdes'ine zâid ve Onunla kâim sıfatlar denilmiştir. Bu sıfatlar ne O, ne de Onsuz olabilir.

Bu yedi ya da Maturudice sekiz sıfat nitelik ve nicelik bakımından asla değişmezler. **Rezzak, Mümit, Muhyi, Fettah,..** gibi sayısız fiili isimlerin temeli, esası bu yedi sıfattır. Yani bizim doksan dokuz isim ya da cevşendeki bin bir isim dediğimiz bütün isimler, bu yedi sıfatın tecellileri ve onun ile kaim olan vasıflardır. Asıl ve değişmez olan bu yedi sıfattır. Altı olan selbi sıfatlar ise Allah'ın zatı hakkında imkansız olan batıl vasıfların tasfiyesinde kullanılan manevi ve tenzihi sıfatlardır.

Kudret sıfat iken **Rezzak** isimdir, **İlim** sıfat iken **Muhyi** isimdir. İsimler tecelli sayısınca çoğalması mümkünken, yedi sıfatın adedini çoğaltmak mümkün ve caiz değildir.